

FinnONTO-infrastruktuurin esittely

Prof. Eero Hyvönen

Aalto University and
University of Helsinki

Semantic Computing Research Group (SeCo)

<http://www.seco.tkk.fi/>

Sisällys

- FinnONTO-ontologiatyön ydinajatukset
- FinnONTO-arkkitehtuurin komponentit
- Miksi käyttäisin ontologioita

- Sanastoista ontologioiksi!
  - Perinteiset asiasanastot erinomainen pohja työlle
  - Koneet tarvitsevat kuitenkin tarkempia kuvauksia
- Avoin julkaiseminen ja maksuton käyttö
  - Laajan käyttö edistää standardeja ja kehitystä
  - Liiketoiminta syntyy lisäarvopalveluista
- Yhteisöllisen eri alojen työryhmien kehitystyön tukeminen
- Keskitetty julkaiseminen
  - Ajantasaisuus ja kustannustehokkuus
- Kustannustehokas käyttö verkkopalveluina

Kansallinen semanttisen webin sisältöinfrastruktuuri FinnONTO

Kansallinen ontologiakirjastopalvelu ONKI

- Ontologiat ja niihin liittyvät palvelut
- Metadastandardit ja niihin liittyvät palvelut

Alakohtaiset
sisältöstandardit ja käytännöt

Sovellusriippumattomat
standardit ja käytännöt

Ontologiat ja peilaukset (mapping)

Kansallinen ontologiajärjestelmä KOKO

Muut kotimaiset ontologiat,
luokitukset ja sanastot

Kansainväliset ontologiat,
luokitukset ja sanastot

W3C:n ym.
- sovellusriippumattomat web standardit
- parhaat käytännöt

Metadata

- Sisältökohtaiset metadastandardit
- Kotimaiset JHS- ym. suositukset

Dublin Core ym.
sovellusriippumattomat
metadastandardit

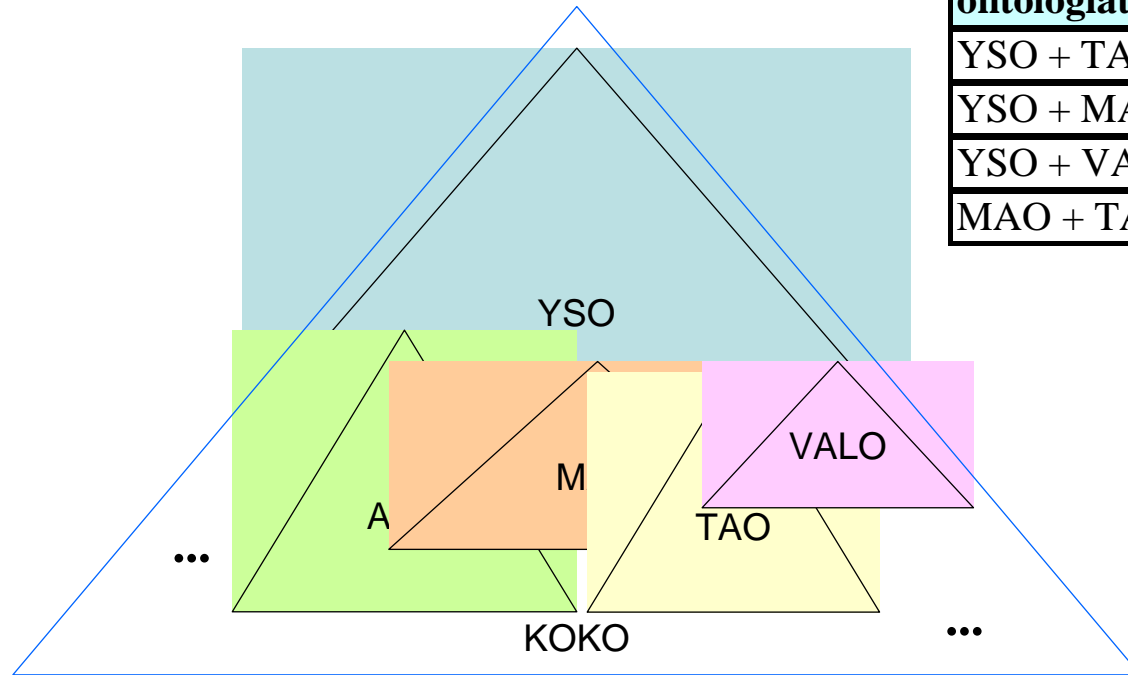
Työvälineet ja parhaat käytännöt

Keskeisiä ontologioita

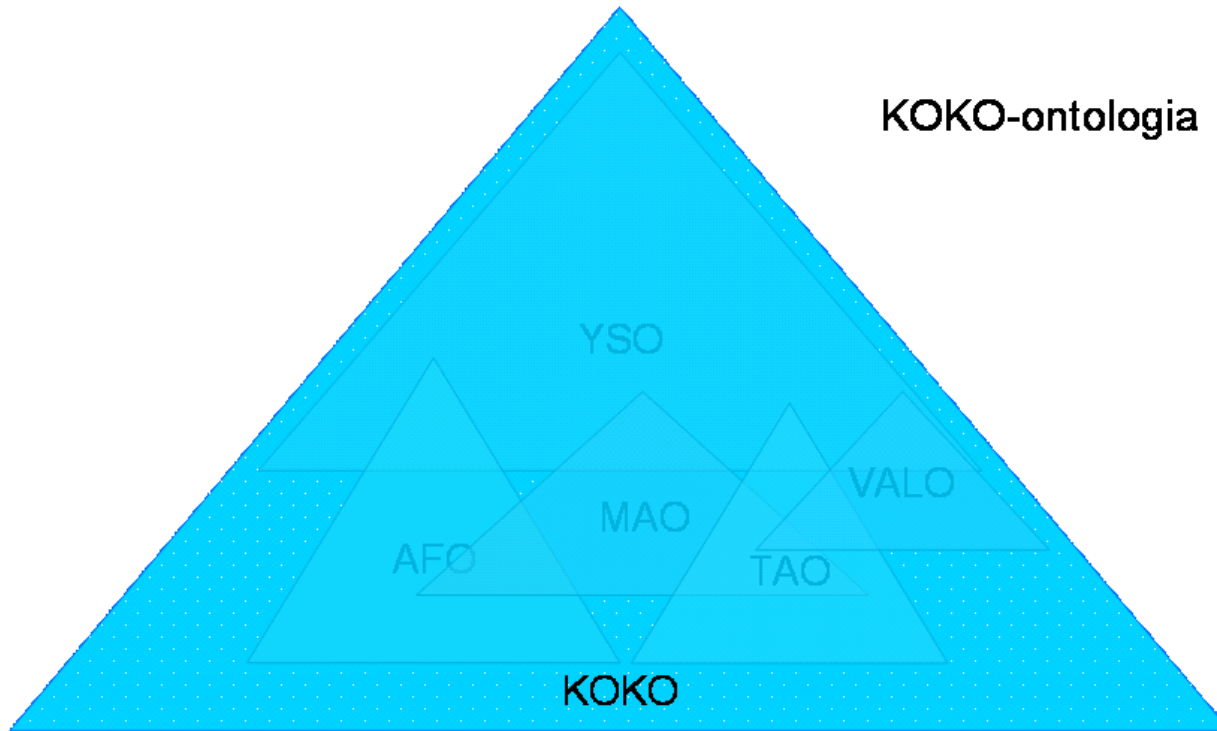
- Yleiskäsitteet: KOKO-ontologia ja sen komponentit
  - Perustana asiasanastot (YSA, MASA, Agriforest, ...)
- Paikat
  - Nykyinen paikannimirekisteri (PNR)
  - Kansainväliset rekisterit (GNS, Geonames)
  - Historialliset paikat
    - » Suomessa (SAPO, Karjalan paikat)
    - » Muualla (Getty Foundation TGN)
- Henkilöt ja organisaatiot (TOIMO)
- Historialliset tapahtumat (HISTO)
- Luonnontiede
  - Linnut (AVIO), nisäkkäät (MAMO), ...

KOKO ontologian kehittäjän näkökulmasta

Leikkaavat ontologiat	Yhteisten ekvivalenttien käsitteiden määrä
YSO + TAO	1990
YSO + MAO	2330
YSO + VALO	950
MAO + TAO	1190

KOKO sovelluskäyttäjän näkökulmasta

Yhteisöllisten FinnONTO-ontologioiden kehitystyön periaatteita

- **Perustan hyödyntäminen uudelleen eri yhteyksissä**
- **Päällekkäisen työn eliminointi ja koordinointi**
- **Avoin lähdekoodi kansallisille ydinsisällöille**
- **Käytön edistäminen maksuttomuudella**
- **Yhteistyöverkoston rakentaminen ja tukeminen**
- **Moniarvoisuus ja virheiden sietäminen**
- **Minimaalinen ontologinen sitoutuminen**

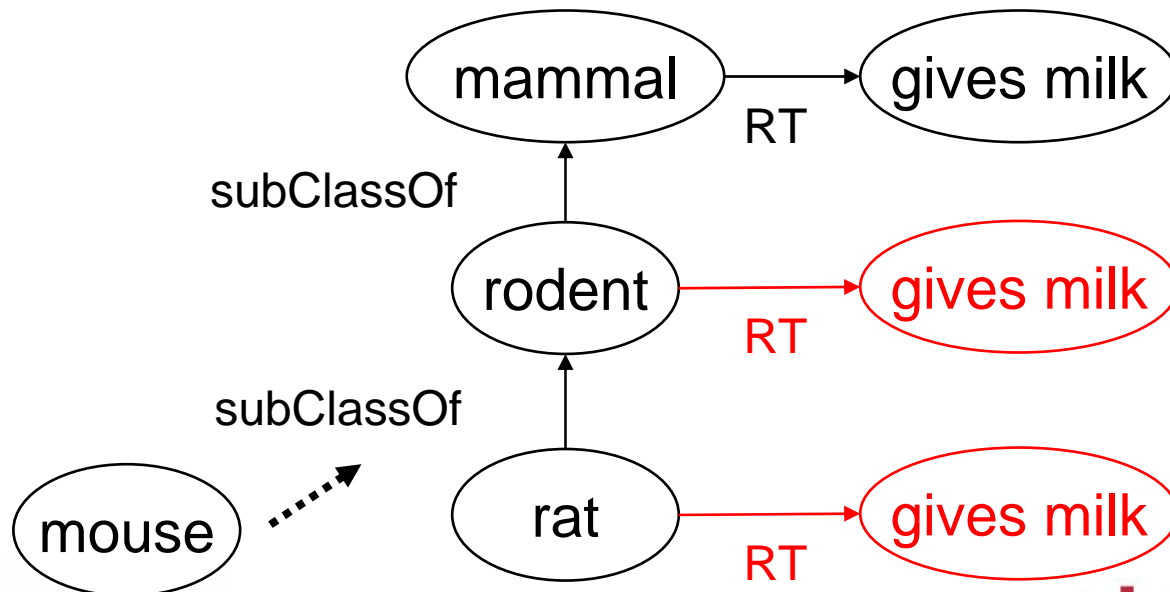

Benefits of ontologies 1: Identifiers and more semantics

- Much more versatile and accurate descriptions possible
- RDF(S) and OWL recommendations of W3C
- Identifiers vs. labels
  - URI identifiers for disambiguation
  - Different kind of labels in different languages
- Semantics
  - Class and property hierarchies
  - Domain and range constraints
  - Relation types (symmetric, transitive, inverse, functional, inverse fuctional)
  - Property inheritance, restrictions
  - Mapping ontologies with each other
  - ...

Benefits of ontologies 2: Reasoning more relations

- Enriching semantics ***automatically by reasoning rules***
  - New semantic relations can be created automatically
    - » E.g. mammals RT give milk -> rats RT give milk
  - Changes are updated everywhere automatically
    - » mouse -> mouse RT give milk

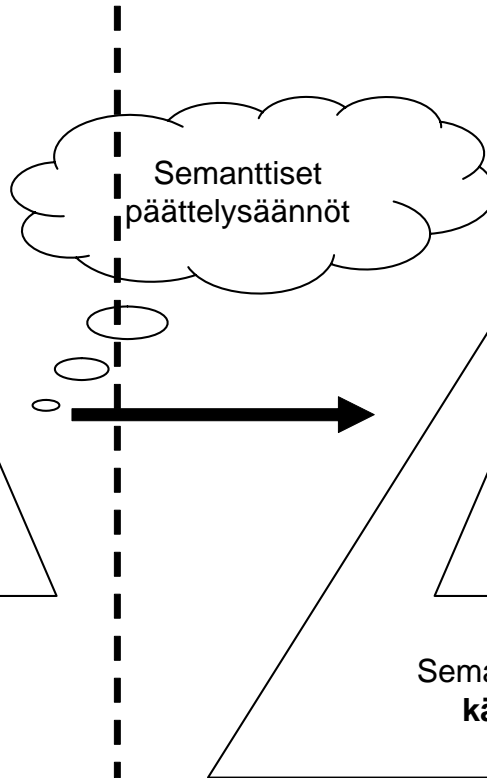
Sanaston semanttinen rikastaminen

Ontologian kehittäjät

Ontologian soveltajat

Kehitys-
ontologia

Semanttiset
päättelysäännöt

Kehitys-
ontologia

Semanttisesti rikastettu
käyttöontologia

Benefits of ontologies 3: Maintenance and collaboration support

- Managing consistency
  - Detecting errors
  - Determining effects of changes to other concepts
- Making multiple vocabularies interoperable
  - Dependencies between separate ontologies

Benefits of ontologies 4:

Application use

- Semantic interoperability
- Intelligent applications
  - » Semantic search
  - » Semantic recommendation
  - » Semantic content aggeration
  - » Semantic visualization

Yhteenveto

- Ontologioita tarvitaan kahdesta pääsyystä
  - Aineistojen semanttinen yhteentoimivuus
  - Älykkäät web-sovellukset (haku, suosittelu jne.)
- Ydinontologiat kannattaa kehittää kansallisilla talkoilla (KOKO)
  - Yhteentoimivuutta alusta alkaen
  - Järkevä työnjako kehittäjille
  - Päällekkäisen työn eliminointi
- Ydinontologiapalvelut kannattaa tarjota keskitetysti (ONKI)
  - Kustannustehokkuus
  - Ajantasaisuus
- FinnONTO-hankeessa on toteutetaan tälle infrastruktuuria kansallisella tasolla ja demonstroidaan sitä sovelluksissa
- Tervetuloa ONKI-palvelun käyttäjäksi!

Lisätietoja suomeksi

- Yhteenveto suomeksi **FinnONTO-ontologiavisioista**
  - Eero Hyvönen: FinnONTO-malli kansallisen semanttisen webin sisältöinfrastruktuurin perustaksi - visio ja sen toteutus. Julkistustilaisuuden esitelmä, TKK, 12.9.2008.
<http://www.seco.tkk.fi/publications/2008/hyvonen-ONKI-yleisesitys-2008.pdf>
- Julkaisuja, prototyyppejä yms.
  - <http://www.seco.tkk.fi/>